

TRANSFORMING SCHOOLS INTO
INCLUSIVEHUBS

POLICYDOKUMENT

SKOLOR SOM INKLUDERANDE

NAV

En sammanfattning av initiativ till inkludering av elever med annan kulturell och språklig bakgrund i Finland, Portugal, Cypern och Grekland.

www.Inclusive Hubs.eu

Detta verk är licensierat
under CC BY 4.0

Finansieras av Europeiska unionen. Varken Europeiska unionen eller Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kultur (EACEA) tar något ansvar för innehållet i publikationen. Projektets nummer: 2022-1-FI01-KA220-SCH-000086160

Medfinansieras av
Europeiska unionen

INNEHÅLL

1	Sammanfattning	Page 03
2	Introduktion	Page 05
3	Kritisk analys	Page 10
4	Rekommendationer	Page 13

SAMMANFATTNING

Detta policydokument är en del av Erasmus+-projektet A whole school approach to transform schools into Inclusive Hubs, som samfinansieras av Europeiska unionen under perioden 2022–2024. Detta policydokument bygger på initiativ för inkludering av elever med annan kulturell och språklig bakgrund i Finland, Portugal, Cypern och Grekland. Det innehåller också de viktigaste frågorna, luckorna och uppmaningarna till åtgärder som kartlades under projektets genomförande. Detta inkluderar de olika frågor som rör migranternas inkludering, viktiga resultat baserade på den forskning som genomförts (WP2) med migranter, lärare och lokala aktörers rekommenderade åtgärder för att säkerställa maximal inkludering av migrantfamiljer i skolor och samhället i allmänhet.

Policydokumentet kommer att distribueras till beslutsfattare och aktörer samt representanter för myndigheter som kan ha en direkt inverkan på inkludering i partnerländerna.

Varför är den här frågan viktig?

Under de senaste åren har partnerländerna infört lagar för att skydda rätten till utbildning och antagit strategier och praxis för att stödja elever med annan språklig och kulturell bakgrund i skolorna. Trots dessa åtgärder, som presenteras senare i denna rapport, belyser skrivbords- och fältforskningen utmaningar och akuta behov som måste adresseras i alla partnerländer.

Det huvudsakliga målet är att främja inkludering, välbefinnande, resiliens och framgång för elever med annan språklig och kulturell bakgrund i skolan.

De specifika målen är följande:

- Utveckla ett evidensbaserat program för hela skolan och samhället för att omvandla 4 skolor till inkluderande nav.
- Bygga upp kapaciteten hos skolledare, lärare, skolpersonal och lokala aktörer för att bättre stödja inkludering av elever med annan kulturell och språklig bakgrund i utbildningssystemet och samhället.
- Utveckla språkkunskaperna, välbefinnandet och motståndskraften hos elever med annan kulturell och språklig bakgrund och deras familjer.
- Bygga upp kapacitet hos föräldrar med annan kulturell och språklig bakgrund att fungera som kulturella tolkar i lokala skolor.

Vilka är fördelarna med att omvandla skolor till inkluderande nav?

FÖRDELAR FÖR ELEVEN

- Förbättrad känsla av tillhörighet
- Förbättrad läs- och räkneförmåga
- Förbättrat engagemang och närvaro i lärandet
- Positivt beteende
- Högre andel elever som slutför skolan
- Ökad interaktion med samhället, främjande av tillhörighet och medborgarskap
- Tillgång till supporttjänster

FÖRDELAR FÖR SKOLAN

- Större team
- Förbättrade slutförande- och prestationsfrekvenser
- Kontakter med lokala tjänster och samhället
- Relationer med personal, elever och familjer
- Ökad användning av lokala tjänster genom att ha dem på plats

FÖRDELAR FÖR FAMILJERNA

- Förbättrad känsla av tillhörighet
- Förbättrade relationer med skolan
- Förbättrad kapacitet att hjälpa barn att göra bättre ifrån sig i skolan
- Föräldrars självkänsla
- Ökad tillgång till samhällets tillgångar och nätverk
- Ökat engagemang i sina barns utbildning genom beslutsfattande och delaktighet
- Länkar till samhällets resurser och tjänster
- Ökad tillgång till stödtjänster
- Ökad användning av skollokaler efter skoltid, vilket bidrar till att minska skadegörelse
- Stärker skolans rykte
- Ökad förståelse för lokala behov

INTRODUKTION TILL SKOLAN SOM INKLUDERANDE NAV

Enligt Europeiska kommissionen kan låga kunskaper och avhopp från skolan vara ett resultat av inlärningssvårigheter och social utestängning, ett fenomen som finns i många europeiska områden. Flera länder i Europeiska unionen (EU) har redan utvecklat nationella strategier för att underlätta en starkare kommunikation mellan skolor och lokalsamhällen och vidta åtgärder för att främja inkludering. Därför strävar projektet efter att bidra till dessa insatser genom att utveckla material och verktyg med fokus på välbefinnande, inkludering, mental hälsa och personlig utveckling. Under de senaste åren har det skett en dramatisk ökning av antalet migranter och flyktingar som flyr till Europa, och uppgick till 1,14 miljoner 2021 (Europeiska kommissionen, 2021). Detta har lett till ett stort antal elever med annan kulturell och språklig bakgrund i skolorna.

Partnerländerna tar emot ett stort antal elever med annan kulturell och språklig bakgrund i nationella skolor. I Portugal fanns det under läsåret 2020–2021 150 908 elever med utländsk bakgrund inskrivna i grundskolan, de flesta från Brasilien (DGEEC, 2022). I Grekland finns det inget specifikt antal, men majoriteten av de elever som var inskrivna på gymnasieutbildning 2021 kom från länder utanför Europeiska unionen (EU) (Greklands statistikmyndighet, 2022). I Finland har 8,5 procent av befolkningen utländsk bakgrund och de kommer från Östeuropa, Ukraina och Nordafrika. På Cypern finns det, förutom ekonomiska migranter, ett stort antal asylsökande och flyktingar från Mellanöstern. Statistik från 2020–2021 visar att 18,92 % av elever med annan kulturell och språklig bakgrund går i grundskolan, 18,64 % i gymnasieskolan och 13,76 % i lyceerna, och att majoriteten kommer från Syrien, Rumänien, Bulgarien, Georgien och Grekland (MOEC:s årsrapport, 2021).

PROJEKTETS RESULTAT

Projektets huvudsakliga målgrupper är utbildare och experter, skolor, migranter och andra intressenter. De primära resultaten av projektet är:

1

En state-of-art-rapport som presenterar forskning och en behovsanalys, väglett utvecklingen av materialet.

2

En läroplan och verktygslåda för utbildare, experter, skolor och lokala aktörer med viktiga tematiska moduler och praktisk vägledning för att stödja migranternas inkludering.

3

Ett kapacitetsuppbyggnads- och implementeringsprogram för att omvandla skolor till inkluderande i alla partnerländer.

Mer specifikt fokuserar denna rapport på utmaningar och behov, befintliga strategier och bästa praxis när det gäller inkludering av elever med annan kulturell och språklig bakgrund och avslutas med viktiga rekommendationer.

NATIONELLA PRINCIPER

CYPERN

Ny handlingsplan för ministeriet och KPI för inkludering

Språkstödsklasser under skoltid

Stödmaterial till lärare från UNHCR och CIP

Bedömning av språkliga behov och framsteg av CERÉ (2018)

Fortbildning i nätverk för grundskoleutbildning och skola (2020)

Åtgärder för skola och social inkludering", DRASE-projektet (2015)

Ministeriets uppförandekod mot rasism (2014)

GREKLAND

Interkulturell utbildning (1990-talet) 26 interkulturella skolor med särskilda program

Mottagning klasser i grekiska språket

Mottagningsstrukturer för flyktingbarn Utbildning (2015) nära flyktingförläggningar för kurser utanför skoltid

Utbildningssamordnare för flyktingar i flyktingläger, som mellanhänder mellan skola och föräldrar.

FINLAND

Rättsakter i Finlands lagstiftning om inkludering

Förberedande undervisning

Regeringsprogrammet:

a) Finlands program för rätt att lära;

b) Delprojektet "Stärka elevernas grundläggande färdigheter och undervisningsspråk".

PORTUGAL

Lagar om inkluderande utbildning

System för skolkuster

EMAIE:s tvärvetenskapliga team

Nationella och europeiska finansieringsprogram

Du hittar mer detaljerad information här:

<https://inclusivehubs.eu/reports/>

TRANSFORMING SCHOOLS INTO
INCLUSIVEHUBS

UTMANINGAR

SPRÅK OCH KOMMUNIKATION

Språkbarriärer kan hindra kommunikationen med lärare och kamrater. Många elever med annan kulturell och språklig bakgrund har inte haft någon skolerfarenhet innan de flyttade till värdländerna. De olika uttalen mellan språken är ett hinder, vilket resulterar i behovet av talterapi.

LÅGT ENGAGEMANG OCH PRESTATION

Dessa problem kan leda till svårigheter att följa med i klassen, läs- och skrivproblem på det nya språket och låga prestationer. I vissa fall kan elever inte arbeta självständigt hemma och felplacering i klasserna kan demotivera eleverna. Vissa elever är inte redo att gå i vanliga klasser efter ett år av förberedelser och saknar stöd efter sin övergång.

DÅLIG SOCIAL INTEGRATION

Elever medger att detta händer mestadels i början, på grund av deras oförmåga att kommunicera. Elever, särskilt äldre, tenderar att tillbringa tid med andra kamrater av samma etnicitet under rasterna, vilket gör integrationen svårare. Interaktionen mellan elever med annan kulturell och språklig bakgrund och lokala elever är begränsad inom skolan på grund av kulturella skillnader.

DISKRIMINERING/SOCIAL UTESTÄNGNING

Detta problem dyker vanligtvis upp i högstadie- och gymnasieutbildningen, naturligtvis beroende på var skolan ligger och hur många elever med annan kulturell och språklig bakgrund som går i skolan. Skolor på landsbygden eller skolor där nyinflyttade med annan kulturell och språklig bakgrund är en minoritet bland lokalbefolkningen kan ha högre fall av diskriminering. Mobbning och rasism verkar vara ett framträdande problem på alla utbildningsnivåer. Eleverna betraktas som outsiders, tjuvar eller ansvariga för problem som är förknippade med den ekonomiska krisen och behandlas illa.

Du hittar mer detaljerad information här
<https://inclusivehubs.eu/reports/>

BEHOV

INLEDANDE OCH KONTINUERLIGT SPRÅK- OCH STUDIESTÖD

Införandet eller utvidgningen av förberedande undervisning, innan man kommer in i den vanliga klassen, samt stöd efter övergången är ett steg i rätt riktning. Eleverna behöver mer stöd i språkinläring och specifika ämnen, till exempel historia, matematik, engelska eller andra främmande språk. På så sätt kommer de att vara mer säkra på att arbeta självständigt hemma.

SOCIALT OCH EMOTIONELLT STÖD

Elever och föräldrar föreslår mentorskap med lokala elever och fritidsaktiviteter (som konst, sport och dans) för att stödja interaktion och språkträning. Roliga aktiviteter på rasterna (t.ex. brädspel och fotboll) och aktiviteter för kulturellt utbyte kan främja mer interaktion och stödklubbar kan fungera som en säker miljö. För att integrationen ska gå smidigare och skolmiljön ska bli tryggare behövs emotionellt stöd: rådgivningstjänster och socialarbetare.

KONTINUERLIGT STÖD OCH UTBILDNING

Lärarna ber om högkvalitativt material översatt till elevernas modersmål och en översättare, medlare eller lärarassistent som kan hjälpa till i klassen. Det är också mycket viktigt med praktisk, kontinuerlig och obligatorisk utbildning i differentierat lärande, språkinläring och mångkulturell utbildning. Mer samarbete mellan kollegor och bra mottagnings- och övergångsrutiner kommer verkligen att stödja pedagoger.

MER TID UNDER ARBETSDAGEN

Tid skulle vara bra för att anpassa undervisningsmaterialet, samarbeta mer, delta i utbildning och kunna använda roliga aktiviteter i klassen, erbjuda individuellt stöd och prova nya undervisningsmetoder.

KULTURELL MEDVETENHET OCH ÅTGÄRDER

Lärare behöver kulturell medvetenhet. Att känna till elevernas kulturella bakgrund för att göra referenser och kopplingar till den lokala kulturen och främja respekt och acceptans mellan elever kan hantera diskriminering och konflikter.

KRITISK ANALYS - VILKA ASPEKTER BEHÖVER ÄNDRAS?

Med kunskap om nuvarande riktlinjer och praxis, utmaningar och behov, vilka aspekter behöver förändras?

1. Mer intensiva och målinriktade språk- och kulturkurser.
2. Personligt akademiskt stöd: varje elevs individuella behov och inlärningsförmåga bör beaktas vid planering och genomförande av språkundervisningen.
3. Införande av en mottagningsklass under det första året efter ankomsten (med språktolkar och kulturtolkar, inledande bedömning, flexibel läroplan, uppföljning och utvärdering av framstegen). När eleven är redo kan hen gå in i den vanliga klassen.
4. Mer interaktion mellan lokala och elever med annan kulturell och språklig bakgrund (lagarbete, teamprojekt, ett mentorprogram där lokalbefolkningen är mentor för en nyanländ, deltagande i ungdoms- och idrottsklubbar, interkulturella evenemang)
5. Riktad fortbildning och stöd till lärare (tilldelning av särskilda skolhandledare eller medlare i klassrummet, tillgång till tvåspråkigt och kulturellt medvetet material som är färdigt att använda).
6. Databas för regelbunden uppföljning av inskrivning, närvaro och det inlärningsstöd som tillhandahålls för att hjälpa skolorna att identifiera behov.
7. Systemiska och förbättrade initiala, formativa och summativa bedömningstester för att diagnostisera behov och följa framsteg (inte bara i värdlandets nationalspråk utan även i andra grundläggande ämnen).
8. Riktade stödmekanismer för familjer (orienteringsprogram som täcker transport- och skolkostnader, erbjudande om översättning eller kulturell medling under undervisningen eller föräldramöten eller rådgivningstjänster).
9. Föräldraengagemang: Föräldrar till elever med annan kulturell och språklig bakgrund möter språkliga och kulturella hinder som begränsar deras deltagande i sina barns utbildning. Det finns ett behov av språkkurser för föräldrar och orienteringsprogram för att göra dem förtrogna med skolsystemet.
10. Stöd för psykiskt välbefinnande: elever med annan kulturell och språklig bakgrund, särskilt flyktingar, utsätts ofta för trauma och psykologisk stress. Skolorna bör tillhandahålla psykologiskt stöd och rådgivningstjänster för att tillgodose dessa behov.
11. Bemanning och infrastruktur: Skolorna är underbemannade, vilket gör det svårt att ge individuell uppmärksamhet åt eleverna. Lärare föreslår att man tilldelar en skolgångshandledare per klass och ser till att det finns tillräckligt med lärare för att hantera mindre klassstorlekar.

KRITISK ANALYS - VILKA ASPEKTER BEHÖVER ÄNDRAS?

Varför är de nuvarande riktlinjer och praxis otillräckliga?

Trots de avsevärda ansträngningarna finns det fortfarande utrymme för mer riktade åtgärder, som naturligtvis kräver resurser och finansiering. En helhetssyn där alla parter samarbetar (beslutsfattare, ministerium, utbildningsorgan, lärare, föräldrar) kommer definitivt att förbättra situationen.

Otillräckligheten i den nuvarande politiken kan förklaras med följande skäl:

a) Brist på skräddarsytt utbildningsstöd:

Det finns inte tillräckligt med individanpassat inlärningsstöd för elever med annan kulturell och språklig bakgrund. Eleverna hamnar ofta på efterkälken i skolan på grund av bristen på riktat akademiskt stöd utöver språklektionerna.

b) Otillräcklig lärarutbildning:

Lärarna saknar tillräcklig utbildning i interkulturell undervisning och hur man hanterar elevernas särskilda behov. Utbildningen som erbjuds är inkonsekvent och inte anpassad till de utmaningar som olika klassrum innebär.

Utbildningsmaterialet är inte tillräckligt anpassat till elevernas behov, och lärarna får ofta ändra eller skapa material på egen hand.

c) Otillräckliga resurser och otillräcklig personal:

Skolorna är underbemannade, vilket leder till överfulla klassrum och begränsad individuell uppmärksamhet för elever med annan kulturell och språklig bakgrund.

Det råder brist på skolgångshandledare och översättare som kan hjälpa till att överbygga kommunikationsklyftorna mellan lärare, elever och föräldrar.

d) Otillräckliga strategier

Genomförandet av politiska åtgärder, t.ex. rätten till hemspråk, kan vara en utmaning beroende på befolkningsstrukturen och tätheten i ett område.

Kommunerna förvaltar utbildningsbudgetar och det är inte alltid som resurser avsätts till integrationsstöd. Det behövs mer anslag för fortbildning och tjänster för elever med annan kulturell och språklig bakgrund.

GOD PRAXIS

Du hittar en samling av 14 exempel på god praxis som genomförts i Cypern, Finland, Grekland och Portugal på projektets webbplats

<https://inclusivehubs.eu/reports/>

Dessa metoder, som syftar till att inkludera elever med annan kulturell och språklig bakgrund i nationella skolor, kan fungera som en inspiration för att omvandla en skola till ett inkluderande nav och för att främja elevernas välbefinnande och framgång.

REKOMMENDATIONER

På grundval av skrivbords- och fältforskningsresultaten har partnererna utarbetat sina nationella handlingsplaner. Även om de nationella verkligheterna ofta skiljer sig åt när det gäller den politiska miljön, utbildningspolicy och tillgängliga resurser, är utmaningarna och behoven i stort sett desamma. Därför sammanfattas deras rekommendationer nedan i handlingsplanen för inkluderande nav med fyra åtgärdsområden:

SPRÅK OCH AKADEMISKT STÖD

Det krävs bättre mottagnings- och övergångsförfaranden samt ett målinriktat program för språkstöd och akademiskt stöd för att eleverna ska kunna hantera det nya skolsystemet:

- a. Introduktion eller utvidgning av mottagningsklasserna med en flexibel läroplan för att erbjuda mer personligt stöd och förberedelse för att komma in i de vanliga klasserna.
- b. Flexibel övergång till vanliga klasser. Bedömning av elevernas förmågor innan de går vidare och tillhandahållande av fortsatt stöd efter övergången.
- c. Utvidgning av utbudet av språkkurser under skoltid. Obligatoriska sommar- eller eftermiddagskurser för personer med låg språkkapacitet i slutet av det befintliga språkstödsprogrammet.
- d. Tillhandahållande av extra stöd. Eftermiddagslektioner för elever som behöver stöd i andra ämnen eller med sina läxor (på sitt modersmål).
- e. Systemisk och förbättrad initial, formativ och summativ bedömning för att diagnostisera behov och följa framstegen i språk och andra grundläggande ämnen.

EMOTIONELLT STÖD OCH SOCIAL INKLUDERING

Att främja acceptans, interaktion och social integration i skolmiljön är avgörande för elevernas välbefinnande:

Kamratstöd och mentorskap. Stödklubb för eleverna, som ger en säker plats där de kan dela med sig av sina erfarenheter och erbjuda ömsesidig hjälp. Para ihop nyanlända elever med lokalbefolkningen, som kan vara deras mentorer och hjälpa dem att navigera i skolmiljön, knyta vänskapsband och utveckla en känsla av tillhörighet.

Åtgärder mot mobbning för att säkerställa att konsekvenserna för diskriminerande beteenden är väl definierade och verkställs. Gruppmöten där eleverna öppet kan diskutera mobbning och olämpligt beteende för att främja en kultur av gemensamt ansvar.

Evenemang för kulturell medvetenhet för elever, skolpersonal och föräldrar för att lyfta fram mångfalden och fira rikedomerna i alla kulturer som finns i skolan.

Inkluderande fritidsaktiviteter. Klubbar för sport, musik och konst, som kan föra samman elever oavsett språk eller kulturella hinder och främja en känsla av tillhörighet.

Tillhandahållande av psykologiskt stöd eller rådgivning till elever och deras familjer

REKOMMENDATIONER

STÖD TILL LÄRARE

Att stödja lärare är avgörande för att se till att invandrarelever lyckas i skolan.

- a. Kontinuerlig, praktisk och obligatorisk utbildning för all skolpersonal om mångkulturell utbildning, kulturell känslighet och inkluderande undervisningsstrategier.
- b. Utbildningsmaterial som är aktuellt, översatt till elevernas modersmål och speglar olika kulturer och perspektiv.
- c. Tillhandahållande av lärarassistenter som kan elevernas modersmål och översättare/medlare, särskilt i skolor med ett stort antal invandrarelever, för att stödja den dagliga undervisningen, kommunikationen och mötena mellan lärare och föräldrar.
- d. Tillhandahållande av bra och tillförlitliga digitala översättningsprogram och appar.
- e. Bemanning och förbättrad infrastruktur för att minska antalet elever per klass
- f. Specialiserad och stabil personal för språkinlärning
- g. Fortbildning för att samarbeta, öva tvärvetenskapligt tillvägagångssätt och använda interaktiva undervisningsmetoder och audiovisuellt material för att öka förståelsen och engagemanget för elever från olika bakgrunder.

FÖRÄLDRA- OCH SAMHÄLLENGAGEMANG

Det är också viktigt att involvera föräldrar och samhället i inlärningsprocessen och skolaktiviteterna.

- a. Orienteringsprogram för att informera föräldrar om den nya läroplanen, skolans förväntningar och krav, dokumentationspolicy för antagning, certifiering, akademiska frågor och skolsamverkanssystem.
- b. Tillhandahållande av kurser för invandrarföräldrar som vill lära sig värdlandets officiella språk för att bättre stödja sina barn i hemlandet och kommunicera effektivt med skolan.
- c. Workshops och evenemang för föräldrar för att hjälpa dem att få en bättre förståelse för utbildningssystemet, stödja deras barns lärande, göra dem bekanta med de nya kulturella normerna eller dela med sig av sina traditioner och sin kultur till lokala föräldrar.
- d. Föräldrarnas aktiva deltagande i föräldraföreningar.
- e. Samarbete med lokala samhällsorganisationer för att ge ytterligare stöd och resurser till familjer med migrantbakgrund.

FÖR ATT SAMMANFATTA...

Sammanfattningsvis rekommenderar projektet Inclusive Hubs fortsatta investeringar i inkluderande undervisning och kulturell medling för att minska de hinder som elever med annan kulturell och språklig bakgrund möter. Det är också mycket viktigt att genomföra kontinuerlig professionell utveckling och utbildning för lärare för att förbättra deras färdigheter i att hantera mångfald och kulturell integration och för att stärka policyer som uppmuntrar aktivt samhällsdeltagande i utbildnings- och integrationsprocesser. Det är relevant att bjuda in lokala intressenter (t.ex. skolmyndigheter) i beslutsprocessen för att öka deras egenansvar över planerna och maximera effekten av genomförandet av de planer som utarbetas.

Några praktiska steg:

- Att genomföra mer robusta strategier för kulturell medling för att stödja nyanlända elever och deras familjer. Skolor med stöd från lokala myndigheter bör gå i bräschen på detta område.
- Att engagera lokalsamhällen i att stödja familjerna genom evenemang och integrationsaktiviteter. Samhällsorganisationer bör samarbeta med skolor för att främja en känsla av tillhörighet för dessa familjer.
- Att utrusta lärare med interkulturell kompetens och inkluderande utbildning, så att de bättre kan stödja eleverna. Detta ansvar ligger hos utbildningsmyndigheter och utbildningsanordnare
- Lärare bör få mer specialiserad utbildning i att hantera elevernas behov och utveckla interkulturell kompetens. Detta skulle kunna göras av utbildningsmyndigheterna i samarbete med lokala utbildningsanordnare.
- Lokalsamhällena måste engagera sig mer aktivt i inkluderingsprocessen, särskilt när det gäller att ge stöd till elever med annan kulturell och språklig bakgrund. Lokala myndigheter och samhällsorganisationer bör underlätta detta genom att organisera evenemang och skapa stödnätverk
- Skolor bör fortsätta att erbjuda långsiktiga program som fokuserar på känslomässig hantering, motståndskraft och kulturell medling. Skoladministratörer och utbildningsministerier skulle behöva genomföra dessa program och säkra finansiering
- Medvetenhet om transport och logistik, centralt belägna tjänster och evenemang ökar tillgängligheten för nyanlända familjer med annan kulturell och språklig bakgrund.

REFERENSER

APA (n.d.) APA Dictionary of Psychology. Available online: <https://dictionary.apa.org/>

Jones, J. M. (2014) Best Practices in Providing Culturally Sensitive Interventions. In Best Practices in School Psychology, eds. A. Thomas and J. Grimes. MD: National Association of School Psychologists. Copyright 2008 by National Association of School Psychologists

Schiavo, R. (2021). What is true community engagement and why it matters (now more than ever). *Journal of Communication in Healthcare*, 14(2), 91–92.
<https://doi.org/10.1080/17538068.2021.1935569>

UNESCO (2023). The right to education for minorities. France, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Available online:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385259>

UNHCR (2020). Protection through cultural mediation handbook. Crisis Response and Policy Centre, Belgrade.